

ВЪА-ПАШ

КОМІ НІГАДЕТАНІН

В
Ы
Л
 -
 П
А
Ш

Г У Д О К

Поэма

1930

КОМІ ЊІГА ЛЕЗАНІН

С
Ы
Н
Т
Ы
В
К
А
Р

Оформление книги художника В. В. Полякова.

Отпечатано в типографии

Коми Госиздата, в количестве 6.000 экз.

Заказ № 5153

Облит № 659.

1 9 3 0

* * *

Гікт шöрын гора ворсөм кылö,—
Том Ваңлөн кіас гудөк јон.
Бур гудөк шыö јургө ғылөм...
Выл гажөн олөны ныв-зон.
Выл јөзлөн
Вылног кылö ворсөм,
Щöщ ғылөм шылөн өнја гор:
Кыз олөм
Камгө,
Зымгө,
доргө;
Кыз выл өікт —
Выл туј аслыс корөө...
Мі ғылам —
Ужын мырөіг сор.
Колхоз.
Завод.
Көрттуј.
Вөрлезөм...
Аспырыс нуө гудөк мек. —
Кыз асыввылын јенеж сезө,
Кыз шонді југөр вылног резө —
Те сөлөмдіннад қылан сек.

* * *

Ми затте ғылам колхоз

I.

Салдатö Ваңлөн батыс мунö
(Ферт, секи пиыс ез-на вöв).

Выл гудök шыö мунан лунö
Göd einва кигöic налөн уна...

Сек вöли:

Гудök,

Einва,

Вöв.

da нöшта вина кигöic шорөн,
Щöщ гылöм — курыд einва сорөн.

Öd најöc видчыгö сар “бат” —

Салдатлы јурас гуны „сак“;

Сар „батлыг“ тронсö повтөг виңны.

Вojнајас вылын лыгöм чирсны,

Пыр вачкөм улын виңны бан...

— Көв мунтöз „гажöдчыштам“ тан.

* * *

Салдатö мунтöз Ваңлөн батыс

Асгиктас вöли медзбој зон.

Јон гудök сълөн

Гора кылис —

Сикт шөрлыг палöдлывлis он.

Со, пемдіс,
Волс арга рыт, —
Пыр ывла вылын содö зык:
Быд пельöссаҗаң том јöz петö.
Сен Ваңлөн бағыс гудök „летö„,
Мöd помас кылö ғылөм шы...
Göd сынöd лажјалö кыз ғы.

* * *
друг, көнкö кыліс јона горзөм:
Скөр јортчөм,
Відчөм,
Зорјөн клоп!...
Збој гудök меклөн ворсөм орі;
Со, кодкө јортчө — отсөг корö.
Пез јортчөм поткөдлө өдд вoјсö...
Сек тащөм вөлі оланног.

* * *
Куз мекја гудök сјјө кадын
Ез адзы аслыс вегкыд туж.
Том вoјтыр овліс важног садөн,
Бур җамсö налы влагт ез гуј.

— О —

II.

Важ кадлөн мылӧс
Нутӧн коліс:
Ез вежгы ылом —
Вель дыр оліс...
Лок самлы пагкыд гудӧк мек
дыр сетліс аггыс горсӧ сек.
Кор кутіс пагкавны-нын ылыс,
Кор мезмӧм муын вель шы кыліс —
Јон гудӧк богтӧ мӧдлӧн кі:
Вель ужлӧн збој сӧлӧма пі.

Вель гудӧк, ворс те гора,
Лӧз јуӧд ылоқ јургы!
Јон пос мӧ сеті дорам,
Уж сені гора мургӧ.
Сен кыпталӧны керјас,
Щӧщ југјалӧны черјас...
Збој јӧзлыс ыжыд уж
Те, гудӧк,—
Гӧжӧднытӧ куж!

* * *
Тулыс, тулыс,
Гажа тулыс,
Кульӧ ешкін

Кыном мулыг.

Görd шондi шонтö мулыг еж...

Му jörjas, viçjas... gögör веж.

Со, код jöz муноны кыз зыкөн,
Ҷик ставныс вöччöмаөг „шыкөн“:

Öd талун праңник петырлун, —
ферт, jöзыс уж выlö ез мун.

Kod jözlөн — кодөн гудök чавзö,

Сы бөрға дас морт локыг равзö

Зев мiгтөм, тöлктөм сыланкыв,

А сен-жö ветлö уна ныв...

Görd шондi kojö аггыс жүгөр...

Со, клубгаң петiс том jöz чукөр:

Пыр кылис гажа сылан гор.

Том Ваңö öнi комсомолеч.

Чуң сылөн ветлö гудök молльöd...

дыр кылö ворсөм, сылөм сор.

„...Мы молодая гвардия
Рабочих и крестьян!..“ —

Таң сылөм ылöң жүркjөдлө,

Кос сынöd сijö жүклөдлө...

Выл вöjтыр Ваңö гудökөн

Важ öiktös вьллан гугödö...

Выл ворсөм кылö тан.

Kod jözlөн лантö ворсөмыс,

Kod jözlөн бырö горзөмыс...

Том jözlөн гажыс вьл:

Уж жылыг најö сылоны.

Jon ворсан шыјас кылöны —
Вьлнога шыјас — збыль!

Бур гудöк — вьль уж котыртыс,
Щöш вежас самсö мортыслыс...

Сен нырщик комсомол.

Збој гажөн кылö ворсöмыс.

Том војтыр вьль туж корсöны...

— Jon гудöк, вожö ов!

— О —

III.

Рыт. Өшінүлын војтөв ғылө,
Выль өшінтасө којө лым.
Сікт бердса вөрлөн шувгөм кылө...
Ваң талун ез мун вечер ылө:
Вөрлеңны лөвөдчө — ез мын.

Бат сылөн жоҗын дөмө сіјөс,
Ваң улөс ылын җоңтө лың...
— Те ен-на кывлы менғым сіјөс,
Вај, кывзы — вігтала тең, піө... —
Таң чужіс батлөн гіжтөм віот:

... — Ез вунны менам ыҗыд коҗас:
Кың җеҗыд врагың кульлім бок;
Кың боғтлім карҗас, сіктҗас, посҗас;
Кың вуҗлім нурҗас, јуҗас, коҗас *);
Кың җеҗыд врагың нуліс кок.

Гөрд ексадронын вөлі міҗан
Збој војтыр — врагың повтөм јөз.
Јоғ шашка југјавлывліс кын;
Мі врагкөд тышҗас нулім сіјөн, —
Јон тышкын перјім ыҗыд мез.

*) Свөпҗас, пустыњаҗас.

Ме ворсны гамөн вөлі кужа,
Бур гудөк вөвлі менам сек.
Куз туј — походјас, кодыр вујам,
Кор өіктын, тышјас бөрын, уғам, —
Јон гудөк шыыд кывліс век.

Ферт, егө кужлөј коркө — важөн
Мі төдны гудөклыг бурлун:
Пыр ветлім өіктөд кодјур гажөн,
Льокногөн вөвлі гудөк вазјөм
да өіктлыг палөдөм лөң ун.

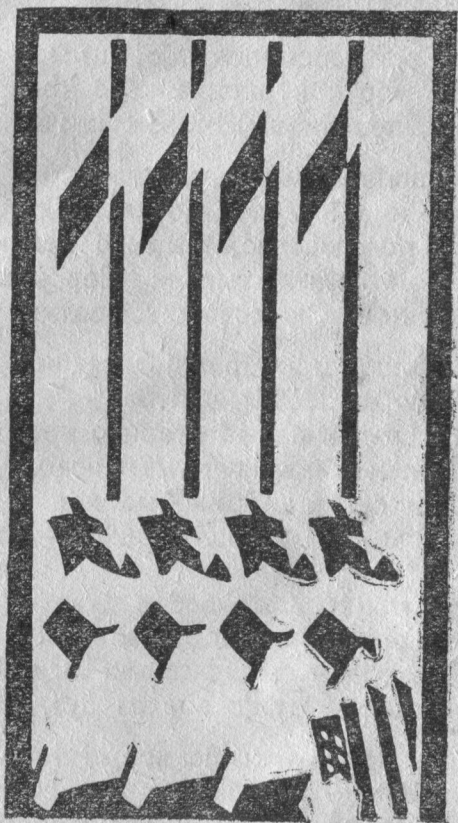
Походө ворсіг тырјі петлім,
Јон гудөк шыө нулім ког.
Вөјтөв—моз, банда вылө ветлім,
Мі повтөг жежыдјасөс летлім, —
Сек бура леттөгыд ез поғ.

— — —

Мі стрөјөн мунам тувсов вөјө:
— Сікт богтны, — вөлі міјан мог.
Ме гудөк шыјас гөгөр која;
Сек јөзлөн гөлөм тышкө вөјө, —
Оз нуқырт некодөс нор шог.

Јон вөвјас шапгөдөны гуса,
Сет налы төдса ветланін.
Лөң јуыс, вөрыс — ставыс уғө...
Мі мунам воғө зев-һін куғз.
Збој біөн өзјө міјан өін.

Со, петны кутіс асја кыа,
Јур вестын пушһітіс төвныр.

Вөр пөвсө лебб гудбк шыб),
Выл горјас тувсов војкөд кыб...
Ју сажанъ јөла јургө дыр.

друг, команџирғанъ гора кыліс
Пыр лантны щөктана приказ.
Сек ори ворсөмлөн збој шыыс:
Быд мортлөн шашка кутө кыс.
Збој, повтөм вынөн вежгіс гаж.

Јог шашка вылө удөк вежім...
Мог мијан: төдтөг бөгтны гікт.
Вөр пөвсө ставөн пыр-жө кежім.
Со, гікт-нын матын — јудор көжын...
Быд мортлөн мөвпас: „Бөгтны гік!“

Гөрд шонди југөр којө соққон.
Пукорјас дебөдө лунтөв.
Гін воғын гіктыд ставнас воггө...
Зев лөһа, шытөг мунам воқө.
Щөщ секи лантөма быд вөв.
— Вперед!.. Марш-марш!.. — команда
кыліс...

Вөв кокјас улыб лебэб бус.
Јог шашка лептім јурјас вылө.
Скөр төлөн сынөд пельад гылө, —
Јон тышкө муниг вөв оз дуз.

Гікт шөрғанъ кыліс чорыд таргөм...
Со, вужім гікт бердса куз луд.
Збој јөзлөн тышкын абу һаргөм,

Пәз әвнеч мiјан вьлѳ шаргѳ...
Ӧд сiјѳн мiјанӧс он кут.

Јорт угi. Угi мѳдлѳн вѳлыс...
Мi гiктѳ пырiм, бытѳѳ тѳв.
Сен шашка дорлы сетiм вѳлыг
Јур вестганъ врагѳс шырны вьлыг...
Јог шашка југјалѳ, кыз нѳв.

Час мыгѳи врагѳс гiктыг вѳтлiм:
Туж шѳрѳ колi уна шој...

.....
Мi ыжыд тышјас секi тѳдлiм,
Јон гудѳк шыѳ когѳ ветлiм...
Тақ гудѳк лептiс јѳзлыг збој.

Вiгт менам, пiѳј, воiс помѳ.
Те менгым кывјас јурад тѳб:
Тi ѳнi гажѳдчанныд, томѳѳ...
Вьл уж мед нуѳдны пыр помѳѳ —
Те отсѳг пыѳѳлi, гудѳк нѳб.

— О —

IV.

Тувсов шонди
Мусö шонтö:
Шонди кыщлөн баныс дон.
Мича лунö
jöзыд уна...
Гажöдчöны ныв да зон.
Гудök ворсö,
Ылöз горзö.
Гудök бөрса сылö Маш.
Гудök кужö
Ыжыд ужын
Гетны кокнöд, гетны гаж.

Jözlөн овмös
Бурмö-сöвмö:
Codö скöтыд, турун, һаң.
Колхоз öиктыд
Выль туј лыктö *)
Баткöd сен-жö мијан Ваң.
Öтув вынөн
Воңлаң сынам.
Вежам важга оланног.
Сылöм сорөн

*) Индö.

Олём дорам,
Пөдтам немөвөјса шог.
Ыжыдтортө
Вөчны торкө
Мырсыг војтырлы кулак.
Отпор сылы
Гетам збылыг,
Медым төдас лутөј враг.
Мунан гысө,
Вылног шысө
Өзтөм бөрад он-нын куг.
Ужыс гыпкө,
Олём кыптө, —
дорам өтувјөн ми шуд.

* * *

Асја кыа
Бисер кыө.
Шонди петіс. Јенеж лөз.
Тулыс корө
Мујас дорө...
Көза нуны бөгтчіс јөз.
Сөлөм долыд,
Ветлө лолыд
Гажа тувсов асыввоз.
Прафник талун
Мулөн, валөн —
Німкодагтөгыд оз поз.
Мујас вылө
Мунөм кылс:
Тажө мунө колхоз-сікт.

Плуг да пина,
Щоц машина
Тулсö понталöмаг зик.

Выл өикт шöрын
Ыжыд горөн
Кыліс Ванлөн гудök шы;
Бөрзис ылом
Јургö ылöз...
Јöзис ывлавылас тыр.
Воқас кырггö,
Бусөн мыггö —
Комилеслөн трактор-вөв.
Кык гин қоргö...
Вылас шпоргö
Гөрд плаг... Сіјөн ворсö төв.
„Тыртам таво,
Отув ставөн —
Содтөдөн ми көқа план“, —
Плагын гижöd
Мортлы јижö...
Төдчө јөзлөн выныс тан.
Гудök ворсö.
Олом дорөө
Колхоз-өиктын, ылом сор.
Віқму помтөм.
— Выл јөз, новтө!
Бостчам ужö... Чашјам бор!

Ворсѳм лантѳ...
— Мун-жѳ, Ван, те
Уклад вѳвлы инды туж:
Медым гѳрас,
Татчѳ тѳрас, —
Сѳмын дорвыв кырсы — дуј!
Трактор бѳрса
Гѳрсѳн-бѳрсѳн
Петис му вылѳ со вѳв.
Муыс пуркјѳ,
Мича чуркјѳ
Водѳ виѳѳн, бытѳѳ кѳв.
Ылѳз кыліс
Ужлсн мылыс *)
Мујас вылын зѳн лун чѳж.
Рытын сорѳн,
Гылѳм сорѳн, —
Гиктѳ летчис мырсыг јѳз.

* * *

Рытын ылѳ
Јѳла кылѳ...
Ежва куѳа јургѳ дыр.
Тувсов рытѳ,
Ворсѳм шытѳ
Кыркѳщ дорын кывзыг тыр.
Оз ков вина...,
Ем-нын кино,

*) Горыс, шымыс.

Спектакль, оылӧм, гудӧк јон, —
 Вежӧ важсӧ:
 Льокног гажсӧ...
Вылног гажӧдчӧ ныв-зон.
 Корсӧ туссӧ,
 Вылӧ сујсӧ
Гора гудӧк уна во:
 Ворс-жӧ, гудӧк,
 Льок гам жугӧд, —
Ужлы отсагысӧн ло!

— О —

У.

Войтöлыс ерд вывті војö,
Öшнö лымчирјас којö;
Јі вольöн ежгöма ју.
Сынöдын төв локтö — көзыд:
Төвга кад асернас лöзыд...
Кын руөн лолалö му.

Төв пукгöм выль ужјас вајö:
Мырыг јöз вөр-јагö кајö —
Шпал вöчны, пöрдны кер...
Сек кежлö лөгöдчöм мунö
(Леэны вөр ковмас-öд уна):
Кеслöны піла да чер.

Кыпöдчис вөрлеэан ужö
Колхоз-öкт. Оз тöдны муэöм...
Воштыны кадтö оз поч:
Воыг төв оз видчыг нокгöм,
Сувтлытöг воэлаңö кокгö *)—
Вөрлеэны абу-нын воэ.

— Бригада... Артелöн петам,
Став вын ми вөрлеэны сетам, —
Таэ шуис выль колхоз-öкт:

*) Мунö воэлаңö.

— Gölöмыс бостчамөј мыркны *),
Вөрлеқан план помөз тыртны...
Codrödөн тыртамөј қик.

Асыввоз. Јенежыс букыд.
Муртса-на төдчыштө југыд —
Паллаліс, ловыіс сікт шөр:
Туј вылын зев уна вөла,
Кажөны јагјасө — вөрө...
— Чолөм тед, парма, јаг, вөр!

Том војтыр медвозын сені,
Нывјас щөщ артельын емөг,
Сені-жө бағыскөд Ваң;
Емөг-і куз тошка пөльјас,
Шөркода олыгјас, гөльјас;
Уна щөщ олөма аң.

Мөдісны вөвјаслөн радјас.
догјасын шпоргөны плагјас.
Вөвјасөн, јөзөн туј тыр.
Јурөптис том јөзлөн ғылөм,
Гылөмыс паскалө мыла...
Сікт вегтын јуралө дыр.

Ваңөлөн гудөкыс гөрыс.
Гылөны сы гудөк бөрыс:
Вьлногөн — важ „Шондібан“
Сіктјасын та кадын кылө,

*) Ужавны, вильны.

Тажö-öd выль жöз-нын ылыö...

Збојлун і гаж тöдчö тан.

* * *

Ловзöма вөр-јагыс — мургö,

Ужлөн шы гораа јургö, —

Локтöмаз вөрлезыг тыр.

Гажа-жö ужаліг вöрын,

Керасны јала јаг шöрын,

Саркöдны јаг пагта мыр.

Черјаслөн клонгöм шы кылö,

Паскалö пилалөн ылым,

Ыжгöмөн гыпкыгö пу.

Вөјтырлөн вöрын уж пуö,

Уж горсö вөјтöлыс нуö.

Јöз пöвссань путкыртö ру.

Вөрлезны јöз дорвыв воö...

Вöрын уж быдөнлы лоö,

Сöмын мед вöлі збој öд.

Фельанка ударнöјö пöрис,

Ордјыгö веөг щöщ пöрыг...

План тыртöм — зільтөг оз шед.

Ваңдыг, кыз гудöкыс кывзö

(Кызі-таж ылыöмын ыывгö:),

Сізі-жö кывзö-і чер.

Öтувја уж мунö збоја,

Мырғыслөн зумыдөг сојјас...

Лым вылын лыд-ні-щöт кер.

Вөрлеңыг ағғыс моғ төдө:
Топыда пу дінсө сөтө...
Быд пуө сөтыштөм шы
Уж мулыг вынјөрсө содтө,
Врагјаслыг ергөмсө пөдтө,
Октябрлыг пагкөдө гы.

Рытгорөң гөвкјалө кашкөм,
Пілітчөм, пөрөмлөн ращкөм, —
Рыт горөң камгө јон уж.
Кер-шпалыд гурс лыдөн чужө:
Мыргыг јөз ас ужнас кужө
Перјыны капитал вуж.

Ошјығны, дөрт-жө, ог кутөј:
Сөмын мі черјас ог пунктөј,
Кытчөң оз тыр індөм план.
Кыңи мі фронт вылын — важөн
Тышкағлім — нөшавлім врагөс, —
Сіңи-жө уж вөчам тан.

Врагјаскөд тышкағны петам:
Кулаклы отпор мі бетам;
Выл ужын медым ез торк.
Гөль јөзлыг *) вынјөрсө содтам,
Кулакөс тышкын мі водтам **)...
Таң щөктө өнїја моғ.

*) Гөль да шөркөддема олыг крестаналыг.

**) Водтөдам, чатөрттам, вермам.

* * *

Пармаыс рөмыдөн ежгіс:
Уж талун војтырлөн ештіс, —
Лаңтіс пыр вөр шөрын зык.
Керкаө локтөны вөрған...
...Ваң кың гералө ворсан.
Пукгіс-ның Војвывса рыт.

Вөркерка вежсөма: лөгыд,
Пельк, гажа, оз овлы көзыд,
Гөрд пельөс сені щөщ ем.
Соыштөм бөрын сен біа,
Том војтыр ворсөны сіјө...
Гөрд пельөс војтырөн щем:

Радио Мөскваған горзө,
Код сурө шашкіөн ворсө,
Газет-журнал лыффыг тыр.
Јөз костын мунө выль горңи...
Матыгтіс војшөркад — гор-ның:
— Мунамөј водавны пыр.

Јуркмуні ворсөм шы вөрын,
Гөгылтчіс ыжыд сон пөлөн,
Поткөдіс унмовгөм јаг.
Недыр мыгт ворсөм шы лаңтө:
(Унмыс-ның лычкөма Ваңтө)...
Таң колө рытјасын кад.

* * *

Тракторлы туј вөчны колө...
Шуісны: — Бригада, нөлө,

Петкөдлы збојлунтө тан.
Ҷик комсомольчјас чукөр,
Мунисны туж вөчны сдукөн.
Накөд щөщ мунис том Вань.

Лөз вөһөн јја туж кыггө.
Трактор-вөв лымбусөн мыггө;
Ружтөмнас поткөдлө вөр.
доҶјасын кыкго кер кыскө, —
Сувтлөтөг, падмывтөг мыскө *)...
— НимкоҶас, гажа јаг шөр!

Бригада уж выльг локтө,
Ворсөм шы лепталө коктө...
Аскинас пөрөдны кер
Петисны том војтыр бара,
Бостчисны ужавны јара, —
Вөр костти југјалө чер.

Уж муын вөвлытөм өдјас...
Важ кадыд ез адзыв вөтнас
Мыргыглыг таыжда сам.
Выл олөм кыпөдны кужам,
Повтөг ми сөкыдтор вујам, —
Ужын өд мијан оз јам *).

*) Бура муно.

*) Чив.

Јујасөд уна вөр кывтас:
Вын сіјөн нөшта-на кыптас —
Зумыдмас СССР!
Фабрік-завод уна вөчам,
Өтувјөн мујас мі көңам..
— Југјав-жө, уклада чер!

Ваңөлөн гудөкыс ворсө:
Вөр-јагыө летчөны гортө..
Ловзис бөр колхоз-сікт шөр.
Вөрлеңан план помөң тыріс..
Шојтчөм мыст, пырыстөм-пырыө
Мунамөј кылөдны вөр.

— О —

VI.

Гажаа ызгöны шорјас,
Јујаслөн помнїдор ва;
Кылöны тувсовја горјас, —
Ловѣöма, гажмöма кад.

Ва вылö пыжөн те пеган,
Гөлöмыд нїмкофөн тыр.
Гудöклы вöла-кö сетан —
Ју куѣа јуралас дыр.

Лунтöлыс дебöдö лöна.
Шондїыс — доналöм кыщ.
Паккыд ју шлывгö лöз вöнөн,
Ва шöрти кылöдö пыж.

Тулысын гажтöмыд вунö.
Сöстöма мөвпалö јур.
Ју куѣа нöжјөнїк мунö
Кардорö лыднїщöт пур.

* * *
Асыввоѣ. Шондїыс петö,
Југöрнас лолалö вөр.
Асја тöv пукорјас летö.
Сынöдлөн нeбыфїк көр.

Сїкт помöд мунöны војтыр:
Ставныслөн сагыр да чөр.
Асја ру палöдö ојбыр,

Чужомыг вөтлө ун сөр.

Том војтыр мунöны тажö...
Збој ужөн сөлдмныс тыр:
Пуржаэны бригада кајö, —
Лөгөдчиг ез жујжав дыр.

Ваңөлөн ворсөм шы јургө,
Ју вывті паскөдө гор;
Јөлаыс ју сајын мургө,
Гораа чуксагиг сор.

Ворс-жө те, куз мекја гудөк,
Ужјасын кыпөд збој өд.
— Том војтыр, гывны, вај, нужөд, —
Војмунын палалас мед.

—————

Катіще... Кащкөдчөм кылö...
Ужалö уна го морт.
Ужлөн шы паскалө ылө.
Кер-шпалөн тырөма сорт.

Өтi кер — мөд керкөд јитчө:
Кыркөщын содө пур лыд;
Отувја вын јөзлөн сізгө, —
Уж мунө лун і војбыд.

Артміс, со, лота пур... ыжыд.
Шөр вегтас шпорөдчө плаг.
Маткалаң воісны пыжөн
Том војтыр... Кывтны-нын кад.

Медвозда лота пур вөрәіс...
Кольөдыг чукөртчiс тыр.
Кыркөщө кыліс ју шөрсан
Гудөклөн ворсөм шы дыр.

Сы бөрға уна пур летчө...
Ловчис бөр жуыслөн шөр.
Вежтасгаң *) гөрд шондi четчө,
Рытын мед сајавны бөр.

* * *

Шунгөны ју морөс вывти
Кардорлаң зев уна пур.
Бригада маткаөн кывтө
Медвозын... Нуөдө јур.

Пур вылын јөзлы уж тырмө:
Пост *) вылын јөз лун i вој;
Медым оз суј пурсө кырјө,
Полојө пур мед оз вој.

дон шондi чужөмјас сотө,
Ва вылын сардмө јон кi.
Зумыда векөдлiг лотөн, —
Оз жөмды мырғыслөн пi.

Сөмын-тај тувсов ју вермө
Ылөдны суз јөзөс век:
Сувтис пур... Мыј кутан керны?..
Зумыштчiс бригада сек.

Кывтөмыс лыа көс кутө:
Самагис пурјө, кыз мыр;
Он вөрчөд другөн куз пуртө...
Пегыны ковмас зев дыр.

— Ег повлөј, јортјас, ми музыс, —

*) Горизонтгаң.

*) Сәһүрәтәһә вылын.

Горöдiс лотсман — Јон дед:
— Öнi, дерт, ог повзöј ужыг...
Богтчам-кö, — кызi оз шед.

Пур вöсна вiзувкöд когö
Петiсны повтöм збој jöз.
Jöз вылыг руалö пöгыс, —
Вештöны шөрö пур бöж.

Пур дiнын пеггiсны воjöз...
Рытсаңыс кiггiс гöд зер.
Лечыд тöv вачiрjас коjö...
Гыалö Ежва ју шөр.

Асјавыв јенежыс сезiс,
Шылалiс,.. рөмпöштан — ју;
Ва вылö жежыд ру лезiс, —
Оз тöдчы кыркöщ дор му.

Шондiыс аггыс бан мытчiс...
Секи щöщ ружöптiс пур:
Нöжjөнiк мöдiс вакувтчöс...
Мыргысјас лептiсны јур.

Пеггöмыс воjтырлөн сенi
Вешөрö ужын ез вош:
Збој ужыд гöкыдтор венiс, —
Збој ужлы тujсö он пощ.

Шондiлөн пöртмагыг југөр
Гöрд плагкöд ворсö, кыз бi.
Пур вылын брiгаднiк чукөр
Лотсманлыг кутлöны кi.

Асывсö поткöдiс оылöм,

Паскаліс гудөклөн шы;
Пур вывсаң јуралө мыла
Том јөзлөн гажөдчан гы.

Шондіыс пөжө зев јара,
Јенежыс дімвіқө лөз.
Лун бөрөа — вој вежгө бара...
Кывтөны пурјөн збој јөз.

Кардор-нік тыдовтчіс — матын,
Заводјас сетөні щем.
Брігада пур ваіс кадын, —
Өд сылөн выль ужын ем.

Брігада заводө ветліс
Төдмавны сетчөс јон уж.
Төдмалөм унатор сетіс, —
Јураныс пукгіс, кық вуж.

— Кајам-да, мөдыг-на кывтам...
Төдам мі аггыным мөг.
Кылөдчан план помөқ тыртам, —
Тақ щөктө кадыс, бур вок.

Вапаныд парекөд тую,
Пураскөд чуксагіс сор.
Лунјтөлыс паскөдө, нуө
Ју куға гудөккыс гор.

Јон гудөк шы улө ветліс
Ваң мјан кылөдны вөр:
Став вынсө јон ужын сетліс...
Гудөк шы кывліс ју шөр.

Војвылын — Выл Војвыв течам,
Ыжыд мог мiјан оз вун.
Быд керлөн Кардорö летчöм
Уж мулыг лептö јонлун.

Збој кадын — збоја ми вöрам:
Оз личмун мырғыслөн кi.
Кежласöм, вежһасöм, сөрöм —
Вужсаһыс путкыльтам ми.

VII.

Гөлөм лептыг, шоныд гожом,
Видчыги ме тенө.
Лок-жө, лок те — воглав чожа, —
Гажөдышт, вај, менө.
Аслад чөскыд турун көрөн
Јөзлыг гөлөм һимкөд;
Аслад быдтасјаснад јөрын
Гажөд јөзлыг гинсө.
Лунтөв улын idјас, гујас
Лајкјалөны гыөн.
Лөһа визувтөны јујас...
Шонди бигер кыө.
Лебачјаслөн гылөм кылө...
Ловъөма став муыс.
Гожга војлөн шыыс ылө
Пагкалө лөз јуөд.
Гөлөм радлө, овны долыд,
Вогса менам морөс:
Кыпыда зев ветлө лолыд, —
Вынтө тенгыд дорө.
Кыркөщ дорын лебач тургө.
Летчө езыг шонди.
Сиктын Ваңлөн гудөк јургө,
Машлыг гөлөм шонтө.

Асја шондi југөр којö.
Јујас вылын руа.
Мöдлапöвлаң пыжа војö
Паскыд Ежва јуöд.
Öтi, мöд да којмöд пыжа
Ежва вомөн вужö.
Секi оз поç вөрны дыша:
Гожöм корö ужö.
Војтыр кiын коса, курән...
Быдöнлөн мөвп јурас:
„Медым страдна ештас бура —
Мiча турун сурас“.
Ваңö ыжыд пыжын ворсö...
Вужöны ва шөрöд.
Гудöк шылы воча горзö
Мöдлапöвзан јöла.
Виçыс мöдлапöлас — сенi.
Јöзыс Ежва вујiс:
Вөвјас, машинајас емöс, —
Пуны кутас ужыс.
Ворсöм шыö виçјас вылö
Колхоз öктным воö.
Ылöç паскалö јон сылöм,
Гажа-жö-нын лöö.

* * *

Помыс виçыслөн оз тыдав —
Куiлö ыжыд пластөн:
Пырö ју костöд зев пыдöç
Паскыд, шылыд ласта.

Отар помын ыцкыс уна,
Ыцкыс војтыр томөг.
Выл машина збоја муно —
Ыцкө мөдар помөд.
Лечыд коса шонди возын
Југјалө јар биөн.
Небыд турун лоҕҕөн водө
Ыцкыс покос піө.
Јөзлөн паскөм уна серөн
Пөртмасө виҕ вылын.
Пөжыс шонди рытлаң һорө —
Өшалө вөр жылын.
Рытөҕ тајө виҕыс уҕи *)...
Аски ыцкам мөдөс.
Воис рыт-һин: шонди куси, —
Јөзыс гортлаң мөдө.
Уна лун-на ыцкөм мунас
Паскыд виҕјас шөрын.
Уна лун-на Ваһө ворсас
Лунга ыцкөм бөрын.

Паскыд Ежва кујлө вөнөн.
Лаңтис өиктлөн һөрыс:
Өиктыд страдна дырји лөһө —
Көльө том да пөрыс.
Јудор ердјас јөзөн тырөс...
Сени уна зорөд.

*) Ыцкыс.

Регыд ыцкан-куртан бырö...
 Jözös вундан корö.
Колхоз-өиктлөн страдна ештис —
 Jöзыс гортö каjö.
Пельпом вывоыс jon уж вешjис,
 Мунис куз төв саjö.
Вицјас вылын Ваңлөн гудöк
 Рыт-асылын кывліс:
Гажöдлывліс jöзтö, јутö,
 Лептіс сөлөм нывлыг.
Рытын гудöк кылö бара.
 Ловчис нöрыс јылыд...

.....
Ваңö регыд летчас карö, —
 Сеган мунас ылö.
Гырыг карјас... Паккыд олөм
 Сетыг сijö төдас.
Ваңös коллөдны ми волам...

.....
 Сijös гижам мөдас.

— О —

VIII.

Му вылын јөзыс помтөм гыө:
Сен колхоз id-gu вундө...
— Пөг өбөд ешти! — горзөм шыө
 Јөз гојны-јуны рунгө.
Шыд тагті дорын Ваңкөд бағыс,
 Со, паніс бара горні:
— Гөрд арміјаө мунан кад-нын
 Тед воө... Ен-жө нормы.
— Ог, батө, нормы — сјјөс төда, —
 Таң Ваңө воча шуө:
— Сен велөдчыны збылыг мөда —
 Гуг мортөн гортө воа.
— Со, кывзы, піө, кыз мі мунлім
 Салдатө важса кадын.
Сы кадыс журыс, ферт оз вунлы:
 Салдатад... бытөө адын,
 Җоң төлыг чөж мі віна јуім,
 Том вөв ме секи вјјлі;
Кор мөдім мунны ылі тужө —
 Гөд сінва уна кістлі.
Ферт, жадыс секи вөлі сещөм:
 Салдатлөн ез вөв олөм.
„Нащальство“ быдлун „пөнар пешө

*) Сін дорад дөзөдтөчме кучкө.

да бантö тенгыд волю.
Сар пондä вiр ми сeкi кiгтiм,
Сар понда лептiм дојјас;
Раңитчöминјас њајтын сiгтiм,
Окопын вердiм тојјас.
Став гöкыд кадыс колi сiјö;
Важ влагтыд көн-њын пöри.
Мöд кадын öни мунан, пiö...
„Рекрут“ њим колi бөрö.
— Ме, батö, тöда азгым мөгöс:
Гöрдлыјгыг бур ме лоа;
Оз сыркјав гөлöм курыд шогөн —
Збој, сугөн гортö воа.

* * *

Зев шоныд, гажа тајö луныс,
Кöѳ зера таво арыс.
Гöрд армијаö том јöз мунö:
Прiзпунктö... летчö карö.
Том војтыр сiктыг кыѳ морт мунö...
Сiкт шöрын талун гажа.
Јöз помтöм нывјас-зонјас уна...
Öд öни абу важыд:
Выль школа дiнын уна плагјас,
Гöрд рöмыс гiнјас јорö.
Том јöзлөн топыдöв зев радјас,
Оз њeкод виқöд норөн.
Со, мiтiнг воггiс. Збоја кылö
Том јöзлы бiа чолöм:
— Тi повтöг мунöј служба вылö —
Збој лыјгыгјасөн воöј!

— Тi надејатö збылыг кутöј, —
Сек Вањö шуис шоча:
— Кор ковмас — журнымöс ми пуктам...
Лок враглы мунам воча.
Гöрд армијаö кодыр гурам,
Сен einјас нöшта воггас;
Кык во сен велöдчам ми бура, —
Јон тöдöмлун сөг богтам.
Бур гудöк Вањлөн шысö леқис:
Зев јара ворсöм кылö...
друг, ғылöм сынöд пöвсö лебиc
Сикт шöрсa нöрысјылöд.
Гöрд плагјас тöлыс локыг летö.
Щöщ кылö вöвлөн гöрдлöч.
Том јöзöс колыгы уна петö...
Он адзы јöзлыг бöрдöм.
Том јöзлөн чужöм öзјö биөн,
Быд тувтчöм лептö гөлöм.
Сикт помын öвтöны том киөн...
— Ассиктлы — бöрја чолöм!

* * *

Призпунктö том јöз воис уна.
Сен кылö гөгөр сорни:
— Көт мыј-а, збылыг ме-öд муна
Гуелунöс асгым дорны.
Вањ бура ворсö öшиңулас,
Зон јöктö јöз кыщ шöрöд;
Мöд кыщын кылö гажа ғылöм —
Ул сынöд весиг вöрö.
Час мыгғи видлалöм... Вањ пырис...

— Те, јортө, зумыд, — тујан!
Том морөс Ваңлөн гажөн тыріс:
— Ме даг-нын петны тујө.
Ју кыркөщ дорын јөзыс уна.
Куҕ парекод сен горзө.
Том јөз Гөрд арміјаө мунө...
Ваң гудөкөн сен ворсө.
Оркестрлөн јургөм гора кыліс,
Сы бөрөа — чолөмкывјас.
Том војтыр мунөны зев ылө...
Щөщ кольөдөны нывјас.
— Ме, Машө, кык во мыгті воа, —
Таҕ Ваңө шуө нывлы:
— Век тенад жөнікөн ме лоа —
Ме ог веж аслам кывлы.
Со, парекодлөн щын-нын пуркјө:
Куҕ тушасылөн вөрзіс.
Јон „Ура“ горзөм сөгаң јуркјө...
Гурс кын чышјан төвзіс.

— О —

IX.

Сікт пемдө, Југыд біјас
Быд керкаын өзјоны:
Ныв-зон пагтагөны сіјө, —
Ворсны мунны көсјоны.
Төвса рытын војпук уна...
Гажа овлө сетөні.
Том јөз быдөн сетчө мунө, —
Гажлы рытсө сетөны.
Ваңө асгыс гудөк богтіс,
Петіс гортгаң туж вылө;
Регыд гудөк мексө вогтіс...
Ворсөм ғылөм јуралө.
Сені ғылөм, тані ворсөм, —
Сіктыд гажөн тырөма.
Бырі маңкөм, бырі горзөм,
Косјас қікөң бырөма.
Гудөк өні выль јөз кыын,
Выль јөз кыын рытјысөм.
Најө путкылтөны сіјөн
Јуөм — косјас рытјасын.
Комсомолец сені воңын
Гажөн вылног вескөдлө:
Кызі војјас пукны позө, —
Том војтырлы петкөслө.

Том јöz озжык јуны вiнэ,
Сытöг рытјас кольöны.
Овлö спектакль, овлö кiно;
Карсаң шефјас волöны.

* * *

Том јöz Ваңö гудöк шыö
Быд пельöсгаң петöны.
Ныв чукорлөн ылом кылö:
„Как родная“... — летöны.
Быд ныв кiын гортса ужјас,
Сiқи мамјас щöктöны.
Рытын комi нылыд кужас
Ужавны i јöктыны.
— Талун мијан војпук лöб, —
Шуic Ваңлы Машукуыс:
— Недыр мыгѳи ставныд волöј...
Мијанöс те гажöдышт.
Ваңлөн Машö комсомолын.
Кыкнансö рафејтöны.
Вежö колхоз-гiктын олöм,
Выл јöz сетыг петöны.
Вiчкодорын гажгыс гажа:
Војпук вылö летчöны.
Öнја гажыд — абу важыд,
Важлы оз-нын сетчыны.

Војпук вылын оз кыв горзöм,
Оз кыв јортчöм, пiңагöм.

Ваңлөн гудөк гора ворсө, —
Jөктөдө том нывјасөс.

Кадрель бөрын „русскөј“ щөктө
Петра Степан ворсыштны...

Cijö Марјушкакөд jөктө, —
Оз-тај, небос, соргыштны.

Рытчөж быдза ворсөм вөлі,
Вьлног ылөм, гажөдчөм.

Војпук бөрын том зон мелі:
Мусукускөд вашкөдчө.

Војпук ештис. Том jөз гортас
Разөдчалө — муналө.

Ваңлөн гудөк бара ворсө,
Сынөд пөвсті суналө.

Ваңө Машеңкасө кольлө...
Керка дінас окалө.

Том jөз костын быдтор овлө,
Свлө радлөм, шогалөм.

Ваңлөн гудөк дыр-на кылө,
Jөз кор мунө гортјасас.

Ваңө радејтө том нылөс, —
Регыд cijö гөтрагас.

Сіктын ворсөм, ылөм лөніс.
Jөзыс быдөн уңоны...

.....
Том jөз гажөдчыны өні
Вьлног самөн кужоны.

* * *

Ворс-жө, ворс те, гора гудөк,
Jöзлыг гөллөм кыпөдышт.
Льокног гажөдчөмсө жугөд,
Подувгаһыс кырөдышт.

Гөкыдторјас уҗын вуҗам;
Торкысјасөс пазөдам.
Гудөк бөргә петам уҗө...
Вөјвыв мусө гажөдам.

— 0 —

X.

Ызгöны шорјас.

Кылöны горјас...

Гöрд шондi

Шонтö

Мусар.

Мај талун — празник, —

Гöрд плагјас разлөј,

Ловѣас мед

Ужлөн

Јон кар!

Јенежын гöрд дöрапасјас...

Сынöдын порок щын дук;

Пiшщальјас, пушкајас, газјас... —

Мырғысöс сiјөн он кут.

Капитал тiралö — полö:

Тасасö сылы мајлун.

— Мырғысјас, петамöј, нолö!

Кiггöм вiр мијан оз вун.

Нју-Йоркын,

Берлинын —

Ставмусар пагта

Уличјас. војтырөн тыр:

Мырғыс жөз жон вынсө врагјаслы дастө,
Мед егкө путкылтны пыр.

СССР — муын
Со мільон гөлөм
Мајлунө өтпырјө тіпкө...
Ставмувыв мырғыслы
Ыстам мі чолөм! —
Быдлаө: карјасө. өіктө.

Тувсов шонді јара пөжө.
Сынөд шоныд. Јенеж лөз.
Колхоз-өіктын талун гажа:
Вічкодорын уна жөз.

Прағнік,
Гажа прағнік талун:
Мырғысјаслөн первој мај!
Чолөм жөзлы,
Мулы, валы...
Радлы пагкыд саріғ сај.

Ваңө јурғыс картуз бөгтө,
(Төлыс кудрі летө):
Колхоз-өіктса мітінг вогтө...
Ваң — предсельсовета.

Мітінг вылө
Аңјас, нывјас,
Батјас, піан вооны...
Трібун вывган

Зев збој кывјас
Војтыр пөвсө којоны.

Гікт куҗа мунөны стројөн:
Унаөн — көкјамысгоөн;
Сынөдын ғылөм,
Гораа кылө:
Вөр пөвсөд' јургө,
Ју вывті мургө.
Гыв-жө те,
Первој мајлун!..
Мырғыс јөз гөлөмын
Ңекор он вун.

Гудөклөн ворсөм,
Гылөмлөн горзөм
Паскалө ылө,
Саріҗөҗ кылө...
Гөрд плагөн, ғылөмөн,
Повтөм збој гөлөмөн
Олөмлаң мунам мі воҗө.
Талун мі петкөдлам —
Выннымөс лептөдлам...
Мез вөсна даҗөс мі коҗө!

— О —

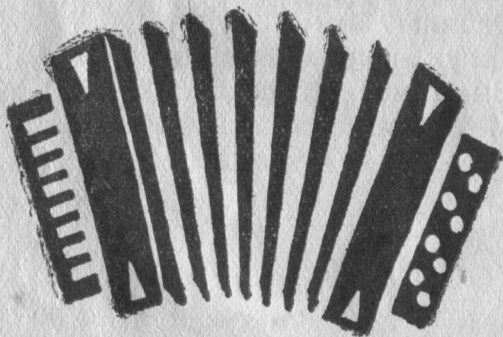

Аслам гудок шыөј лептіс
Менө тајос гижны:
Аггым верман вынөс өеті,
Медем могөс сіңны.

„Гудок“ жылыө ештіс гижөм,
Сылы дон мі өетам:
Медем сіјө пыдө јіжас, —
Војтыр пөвсө петас;

Медем, выль—моз, јургас өіктын,
Ужын отсөг лоас;
Том јөз гажлы выль туј ыктас...
Медем воқө олас!

Сыктывкар.
1930 во.

Зуріндалыг:

лыстбок:

I жүкбд	4
II "	6
III "	9
IV "	14
V "	20
VI "	27
VII "	34
VIII "	38
IX "	43
X "	47

ЛЫҘ-ЫҢҖАҢ!

Јуөртөј, мыј тјјанлы
оөлөм вылад воіс таіө пое-
мавыс, куцөм тырмытөм-
шорјас сені емдөс.

Комі *нига* лезанін
литер. лөсөдан јукөд.

